

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul VI nr.70

Octombrie 2003

Cuprins

<i>Tendențe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna octombrie 2003	2
<i>Evoluția producției</i>	- Estimări pozitive privind evoluția producției industriale.....	3
<i>Stocuri</i>	- Stocurile de materii prime continuă să scadă	5
<i>Factori care limitează producția</i>	- Cererea insuficientă frânează activitatea productivă	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Crește decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă	8
<i>Prețuri de producție</i>	- Ritm moderat de creștere a prețurilor de producție	9
<i>Investiții</i>	- Activitatea de investiții se revigorează	10
<i>Profitabilitate</i>	- Evoluție pozitivă a ratei profitabilității.....	11
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

Evoluțiile principalilor indicatori în luna octombrie 2003

Pentru luna octombrie opiniile exprimate de conducătorii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură sugerează continuarea evoluției în general favorabile a principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții.

Circa 36 la sută dintre agenții economici interogați consideră că vor realiza o producție superioară celei din luna precedentă. Mai mult de jumătate dintre participanții la sondaj apreciază că volumul producției se va menține la nivelul lunii septembrie, în timp ce un procentaj de 12 la sută anticipează că acesta se va încadra pe un trend descendent. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție se va situa în jurul nivelului de 76 la sută.

Trimestrul IV 2003 debutează cu o perspectivă mai puțin favorabilă din punct de vedere al situației stocurilor de produse finite, prefigurându-se o creștere a producției pe stoc: procentajul celor care apreciază că stocurile de produse finite vor crește este ușor superior celui al respondenților care estimează că absorbția stocurilor de produse finite se va intensifica. Stocurile de materii prime continuă să înregistreze un nivel satisfăcător în majoritatea ramurilor, conform opiniilor exprimate de circa 89 la sută dintre participanții la sondaj. Aproximativ 9 la sută dintre agenții economici chestionați apreciază că nivelul acestora se situează sub cel normal, semnalând existența unor probleme de aprovizionare în unele sectoare.

Pe lista factorilor care afectează buna desfășurare a procesului de producție se regăsesc în continuare cererea insuficientă, blocajul financiar, lipsa materiilor prime, evoluția cursului de schimb și nivelul dobânzilor bancare.

În privința tendinței numărului de personal din sectorul industrial și activitatea de construcții, operatorii care apreciază că nu vor avea loc modificări esențiale în evoluția forței de muncă sunt în continuare majoritari (74 la sută dintre respondenți). Trebuie remarcat însă faptul că procentajul participanților care estimează o evoluție descendentă a forței de muncă angajate este superior cu 8 puncte procentuale celui din luna precedentă, anticipându-se o accentuare a decalajului dintre cerere și ofertă pe piața muncii.

Circa 23 la sută dintre cei chestionați consideră că evoluția prețurilor de producție va fi ascendentă, iar procentajul celor care estimează că vor opera reduceri ale prețurilor practicate se situează în jurul nivelului de 2 la sută. Însușind peste 70 la sută, ponderea agenților economici care anticipează o evoluție stabilă a prețurilor de producție a crescut ușor față de luna precedentă, când 67 la sută dintre respondenți s-au exprimat în acest sens.

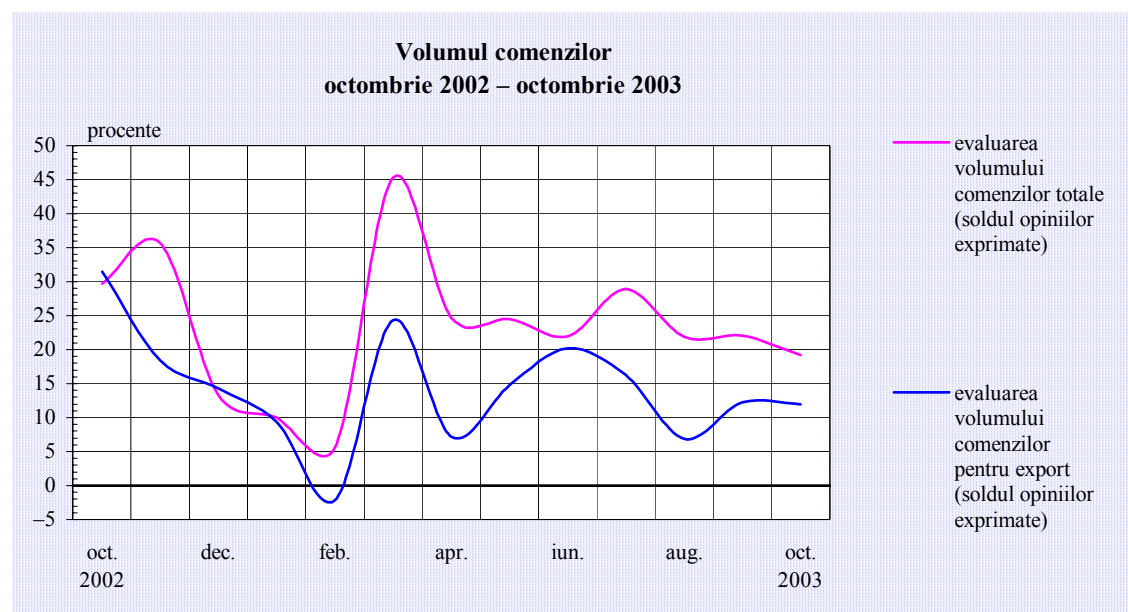
În ceea ce privește volumul investițiilor și nivelul ratei profitabilității, estimările indică o evoluție pozitivă a acestora. Ponderea majoritară revine și în luna octombrie operatorilor care anticipează menținerea la un nivel nemodificat a volumului de investiții și a ratei profitabilității față de luna precedentă. Circa 35 la sută dintre participanți în cazul investițiilor și peste 26 la sută în cazul profitabilității estimează un trend ascendent al acestor indicatori.

Estimări pozitive privind evoluția producției industriale

Estimările privind creșterea portofoliului de comenzi provin de la 32 la sută dintre agenții economici care își desfășoară activitatea în sectorul industrial și în cel de construcții; circa 54 la sută anticipează menținerea acestuia în limitele lunii anterioare, iar opiniile nefavorabile reprezintă aproximativ 13 la sută.

Evoluții	Sep. 2003	Oct. 2003
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	75,1%	75,9%

În industria extractivă, industria de prelucrare a lemnului, industria materialelor de construcții, industria chimică, industria mijloacelor de transport, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și industria de mașini și echipamente, ponderea operatorilor care consideră că vor avea o dinamică accentuată a volumului de comenzi se situează peste media pe industrie.

*Evoluție
favorabilă a
volumului de
comenzi*

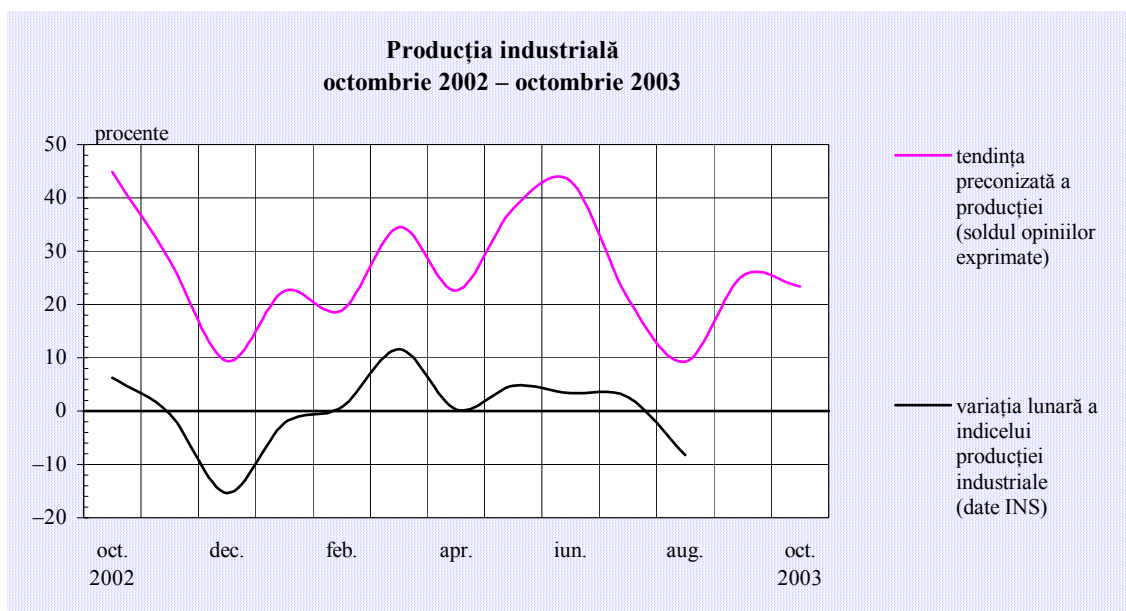
O reducere a portofoliului de comenzi pentru luna în curs este anticipată cu precădere de către agenții economici care activează în industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, precum și de o parte a celor din industria chimică și industria materialelor de construcții (unde sunt predominante opiniile favorabile unei evoluții ascendente a volumului de comenzi).

Aprecierile privind evoluția portofoliului de comenzi pentru export sunt și ele favorabile unei evoluții pozitive: circa 20 la sută dintre participanții la sondaj estimează o creștere a exporturilor, iar 55 la sută consideră că în sectoarele pe care le reprezintă evoluția portofoliului de comenzi destinate exportului va fi stabilă. Un procentaj însumând circa 8 la sută dintre agenții economici care intră în componența eșantionului chestionat apreciază că vor avea de onorat mai puține comenzi externe.

Cererea externă se va situa peste media pe industrie îndeosebi pentru produsele realizate de agenții economici din industria de prelucrare a petrolului, industria de prelucrare a lemnului, industria chimică, industria materialelor de construcții, industria ușoară, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport.

Dinamica exporturilor va fi nefavorabilă în industria alimentară, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și industria ușoară, unde se preconizează că volumul comenzilor pentru export se va încadra pe un trend descendent în luna octombrie.

*Trend pozitiv
al producției
industriale*

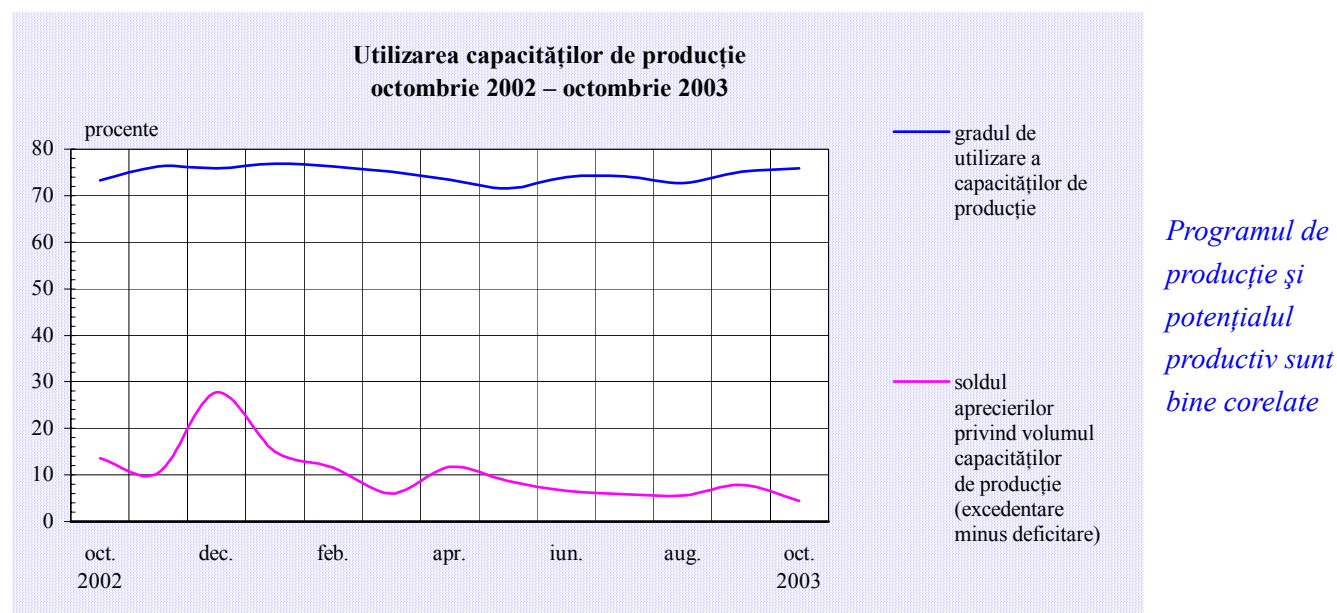

Pentru prima lună a trimestrului IV, conducătorii întreprinderilor componente ale eșantionului chestionat anticipează o evoluție pozitivă a producției industriale. Aproximativ 36 la sută dintre cei chestionați consideră că vor obține o producție superioară celei din luna precedentă, în timp ce un procentaj de 52 la sută estimează stabilizarea cererii și menținerea producției la nivelul lunii septembrie. Circa 12 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că producția realizată va scădea.

Cu excepția industriei alimentare, industriei de prelucrare a petrolului, industriei poligrafice, industriei metalurgice și activității de construcții, unde ponderea celor care anticipează creșteri ale producției este mai modestă, în celelalte sectoare aceasta se situează peste medie.

Pentru agenții economici din industria extractivă, industria alimentară, industria materialelor de construcții, precum și pentru o parte a celor care activează în industria metalurgică și sectorul de

producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, estimările sunt mai puțin optimiste.

Capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de circa 76 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei pe industrie (mai puțin în industria mijloacelor de transport, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și industria de mașini și echipamente, unde gradul de utilizare a capacităților de producție se situează între 54 și 65 la sută).

Mai mult de 83 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că potențialul tehnologic aflat în exploatare este bine corelat cu programul de producție. Capacități de producție excedentare sunt semnalate îndeosebi de agenții economici din industria mijloacelor de transport, industria chimică, industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a lemnului și industria de mașini și echipamente (între 12 și 62 la sută dintre operatorii din aceste sectoare).

Stocuri

Stocurile de materii prime continuă să scadă

Dacă în luna septembrie opiniile exprimate în legătură cu evoluția stocurilor de produse finite relevau o situație de echilibru, în prima lună a trimestrului IV este semnalată o ușoară tendință de acumulare a stocurilor de produse finite. Procentajul opiniilor exprimate în sensul continuării absorbției stocurilor este depășit de cel al respondenților care au anticipat creșterea acestora cu puțin peste un punct procentual.

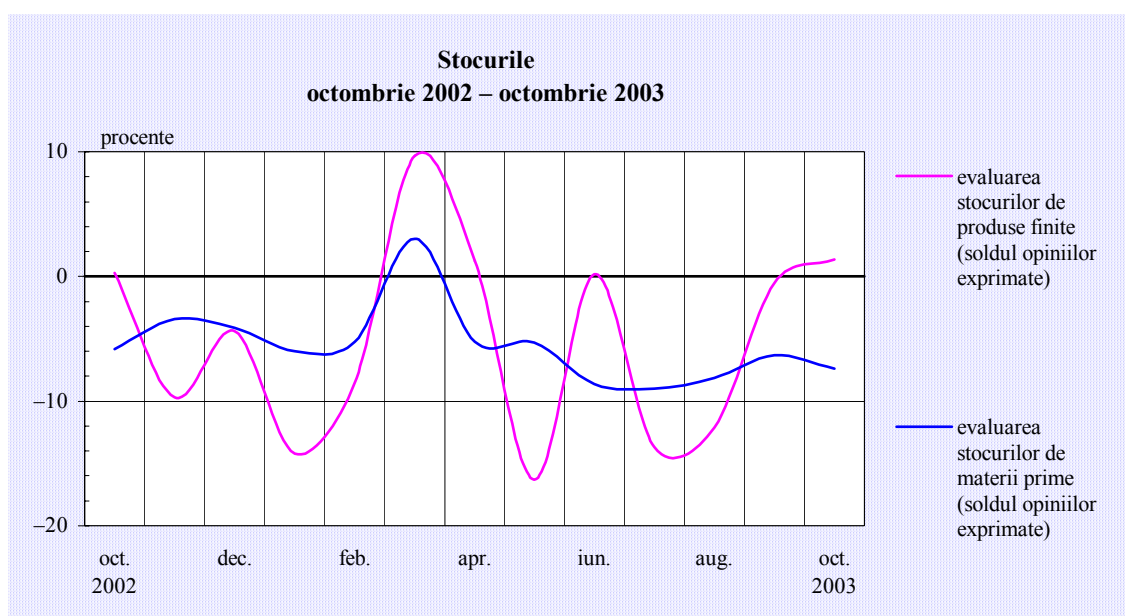
Pentru o parte a agenților economici care activează în sectoare cum sunt industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului, industria chimică și industria de mașini și echipamente ritmul de absorbție a stocurilor este depășit de cel de acumulare. Cu intensitate mai redusă,

acumularea de stocuri se manifestă și în industria de prelucrare a lemnului, industria ușoară și activitatea de construcții (unde predominante sunt opiniile celor care nu se confruntă cu probleme legate de asigurarea desfacerii produselor).

Evoluții	Sep. 2003	Oct. 2003
Stocurile de produse finite	↘	↗
Stocurile de materii prime	↘	↘

Circa 10 la sută dintre participanții la sondaj (localizați cu precădere în industria de prelucrare a lemnului, industria alimentară, industria chimică, industria ușoară și industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou) consideră că stocurile de produse finite vor continua să scadă, în timp ce pentru aproape 70 la sută dintre cei chestionați acestea vor rămâne nemodificate.

*Trend
descendent al
stocurilor de
materii prime*

În opinia a circa 89 la sută dintre participanții la sondaj stocurile de materii prime înregistrează un nivel satisfăcător, în timp ce pentru aproape 2 la sută dintre respondenți nivelul acestora se situează peste nivelul minim necesar desfășurării în condiții normale a producției.

Un procentaj reprezentat de circa 9 la sută dintre participanții la sondaj consideră că nivelul stocurilor de materii prime de care dispun ar putea fi insuficient pentru asigurarea continuității programului de producție. Aceștia provin cu precădere din industria extractivă, industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, sectorul de producție transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și industria chimică (între 10 și 50 la sută dintre respondenți).

Cererea insuficientă frânează activitatea productivă

Potrivit opiniilor exprimate de managerii întreprinderilor participante la sondaj, problemele legate de lipsa cererii ocupă un loc primordial între cauzele limitării creșterii producției industriale. Portofoliul de comenzi este considerat insuficient pentru acoperirea programului de producție, îndeosebi de către agenții economici din industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a petrolului, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria mijloacelor de transport și industria alimentară (unde ponderea respondenților care s-au exprimat în acest sens variază între 40 și 100 la sută).

Problemele de solvabilitate și acumularea plăților restante sunt prezente în toate ramurile industriale. În industria de prelucrare a lemnului, industria extractivă, industria poligrafică, metalurgie și activitatea de construcții efectele negative ale blocajului financiar par a fi mai puțin prezente, fiind nominalizate în proporții situate mult sub media pe industrie (între 2 și 24 la sută).

Un alt factor cu influență nefavorabilă asupra procesului de producție este lipsa materiilor prime. Acest fenomen continuă să afecteze în special industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, metalurgia, industria de prelucrare a lemnului, industria de prelucrare a petrolului și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

Deprecierea monedei naționale și nivelul dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebankari sunt și ele prezente pe lista factorilor cu influențe adverse asupra procesului de producție.

Efectele deprecierei cursului de schimb leu/euro par a fi mai puțin resimțite în industria extractivă, industria materialelor de construcții, industria metalurgică, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții, unde procentajul opiniilor exprimate în acest sens se situează sub media sectorului de producție industrială (între 7 și 9 la sută).

Activitatea productivă este îngreunată și ca urmare a nivelului dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebankari, apreciat ca fiind ridicat. Astfel de opinii provin îndeosebi din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, industria ușoară, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și industria chimică.

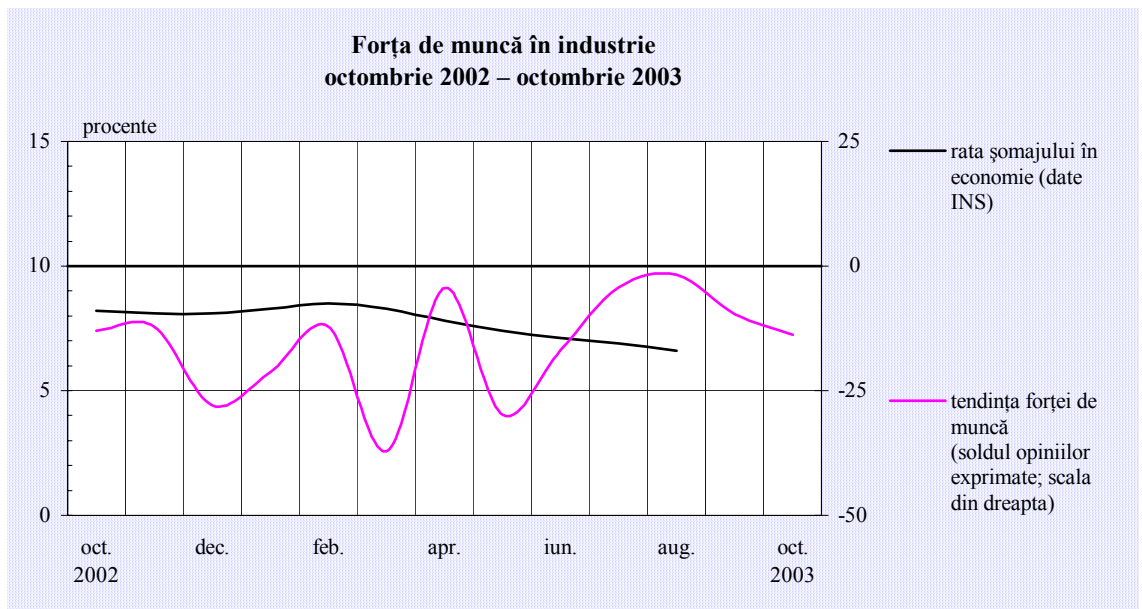
Utilizarea
forței de muncă

Crește decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă

Estimările agenților economici participanți la sondaj cu privire la evoluția forței de muncă angajate în activitățile industriale evidențiază menținerea indicatorului pe un trend descendent, dar și o creștere a decalajului dintre cerere și ofertă.

Comparativ cu luna anterioară procentajul celor care apreciază că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal s-a majorat cu circa 8 puncte procentuale și îl depășește cu aproape 14 puncte procentuale pe cel al opiniilor favorabile unei evoluții ascendente a numărului de personal angajat.

Accentuarea
decalajului
dintre cererea
și oferta de
forță de
muncă

Aproape 20 la sută dintre respondenți au apreciat că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal. Cel mai afectate de reducerile de personal sunt industria de prelucrare a petrolului, industria ușoară, industria materialelor de construcții, industria mijloacelor de transport și industria de prelucrare a lemnului, unde ponderea celor care apreciază că numărul de personal angajat va scădea se încadrează între 18 și 48 la sută.

În majoritatea ramurilor industriale se estimează că numărul de personal va rămâne stabil, 74 la sută dintre participanții la sondaj declarând că nu intenționează să efectueze angajări sau concedieri.

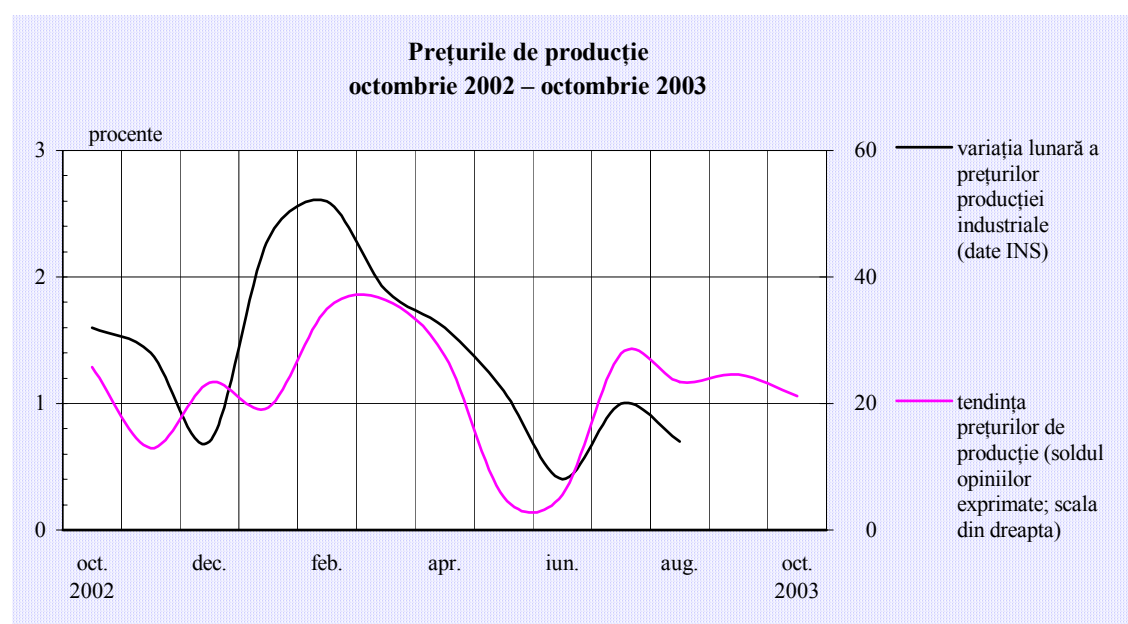
Circa 6 la sută dintre operatorii economici (cu 4 puncte procentuale mai mult decât în luna septembrie) anticipează un trend ascendent al forței de muncă în sectoarele pe care le reprezintă: industria alimentară, industria ușoară, industria materialelor de construcții, metalurgie și activitatea de construcții.

Ritm moderat de creștere a prețurilor de producție

Evoluția prețurilor producătorilor industriali se va menține pe același trend ascendent, dar pentru luna octombrie se anticipează o creștere destul de lentă, circa 71 la sută dintre participanți apreciind că nu vor avea loc modificări esențiale ale prețurilor practicate.

Circa 23 la sută dintre agenții economici participanți la sondaj apreciază că vor opera majorări ale prețurilor de producție. Ramuri cum sunt industria extractivă, industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului și industria de prelucrare a petrolului, constituie sectoarele unde aprecierile privind viitoarele scumpiri depășesc media eșantionului chestionat.

*Creștere
moderată a
prețurilor de
producție*

Similar lunii precedente, ponderea respondenților care consideră că vor opera diminuări ale prețurilor practicate se situează puțin peste 2 la sută. Agenții economici care estimează că vor recurge la reduceri de prețuri provin cu precădere din industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și în mai mică măsură din industria materialelor de construcții, industria alimentară și industria ușoară.

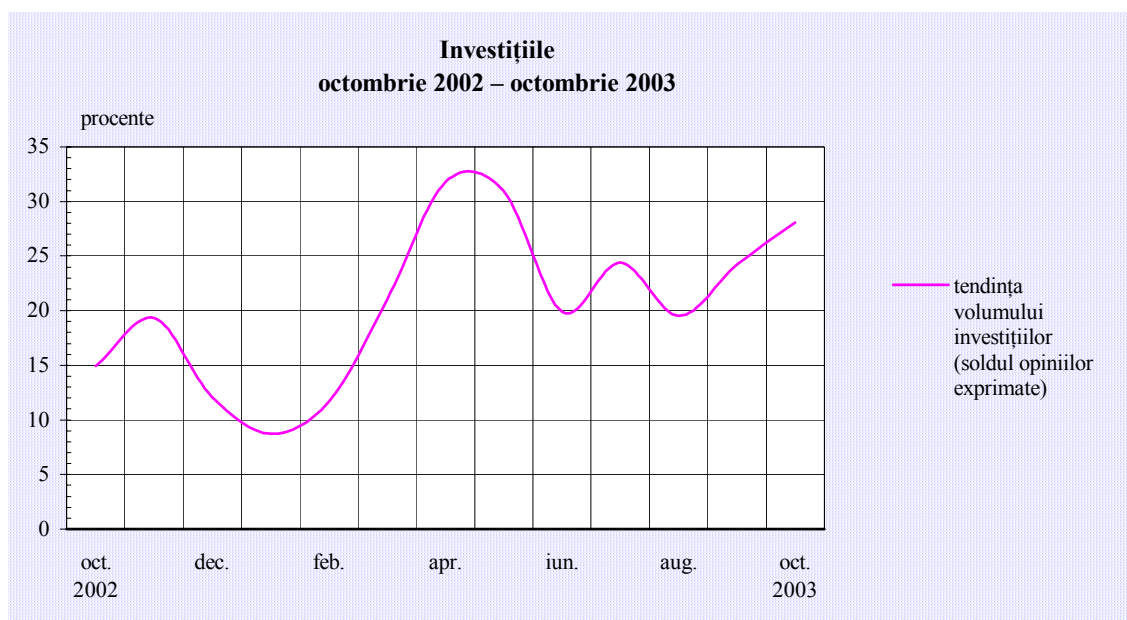
Investiții

Activitatea de investiții se revigorează

Trimestrul IV debutează cu aprecieri optimiste privind evoluția mediului investițional, chiar dacă agenții economici care nu prevăd evoluții semnificative în activitatea de investiții își mențin ponderea majoritară. Comparativ cu luna septembrie, procentajul participanților la sondaj care s-au exprimat în sensul unei evoluții ascendente a volumului de investiții s-a majorat cu circa 3 puncte procentuale, iar cel al respondenților care consideră că procesul investițional va înregistra un regres nu s-a modificat, menținându-se în jurul nivelului de 7 la sută.

În medie pe industrie, 35 la sută dintre participanți consideră că activitatea de investiții se va intensifica; cei care au imprimat această tendință sunt în principal agenții economici din industria alimentară, industria metalurgică, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport.

*Trend
ascendent al
investițiilor*

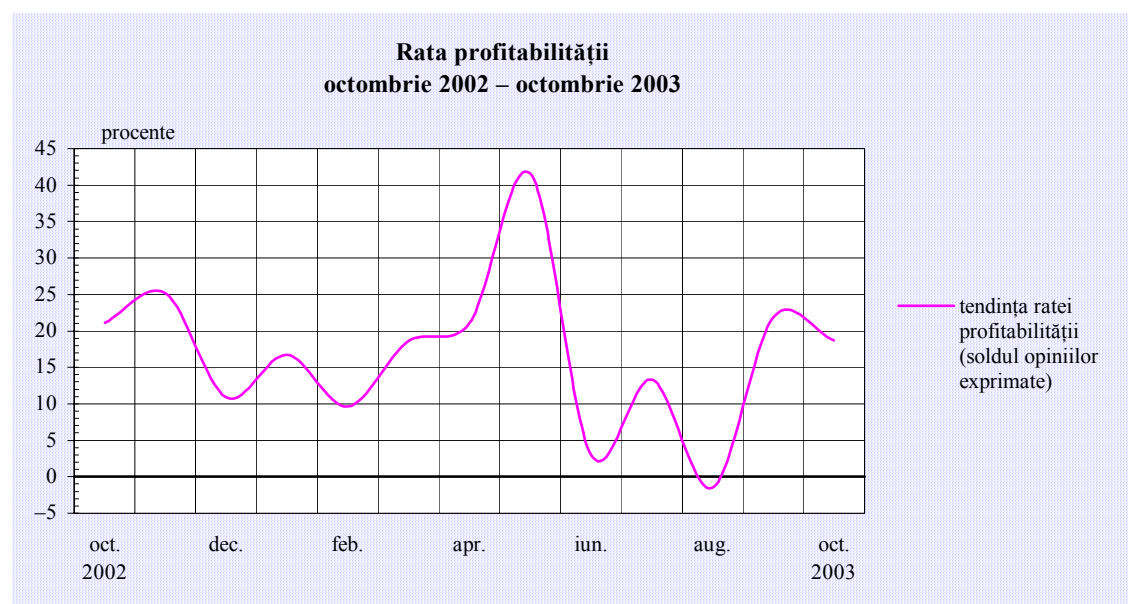

În opiniile exprimate de circa 7 la sută dintre participanții la sondaj se regăsesc perspective mai puțin optimiste. Agenții economici din industria de prelucrare a petrolului, industria materialelor de construcții și industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou apreciază că procesul investițional va avea o evoluție descendentă comparativ cu perioada anterioară.

Evoluție pozitivă a ratei profitabilității

Aprecierile operatorilor economici participanți la sondaj asupra evoluției profitabilității sunt în continuare optimiste, estimându-se menținerea pe un trend pozitiv a acestui indicator. Procentajul respondenților care anticipează o creștere a profitabilității se situează în jurul nivelului de 26 la sută, fiind și în această lună superior (cu circa 19 puncte procentuale) celui al agenților economici care estimează rezultate mai modeste. Producătorii care anticipează o îmbunătățire a performanțelor și sporirea rentabilității provin din ramuri cum sunt: metalurgia (52 la sută dintre opinii); industria chimică (38 la sută dintre opinii); industria de mașini și echipamente (30 la sută); industria de prelucrare a petrolului (28 la sută).

Pentru circa 8 la sută dintre participanții la sondaj (cu 3 puncte procentuale mai mult decât în luna septembrie), rata profitabilității se va reduce. Reprezentanții acestei categorii provin cu precădere din industria materialelor de construcții, industria alimentară și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică, termică, gaze și apă caldă.

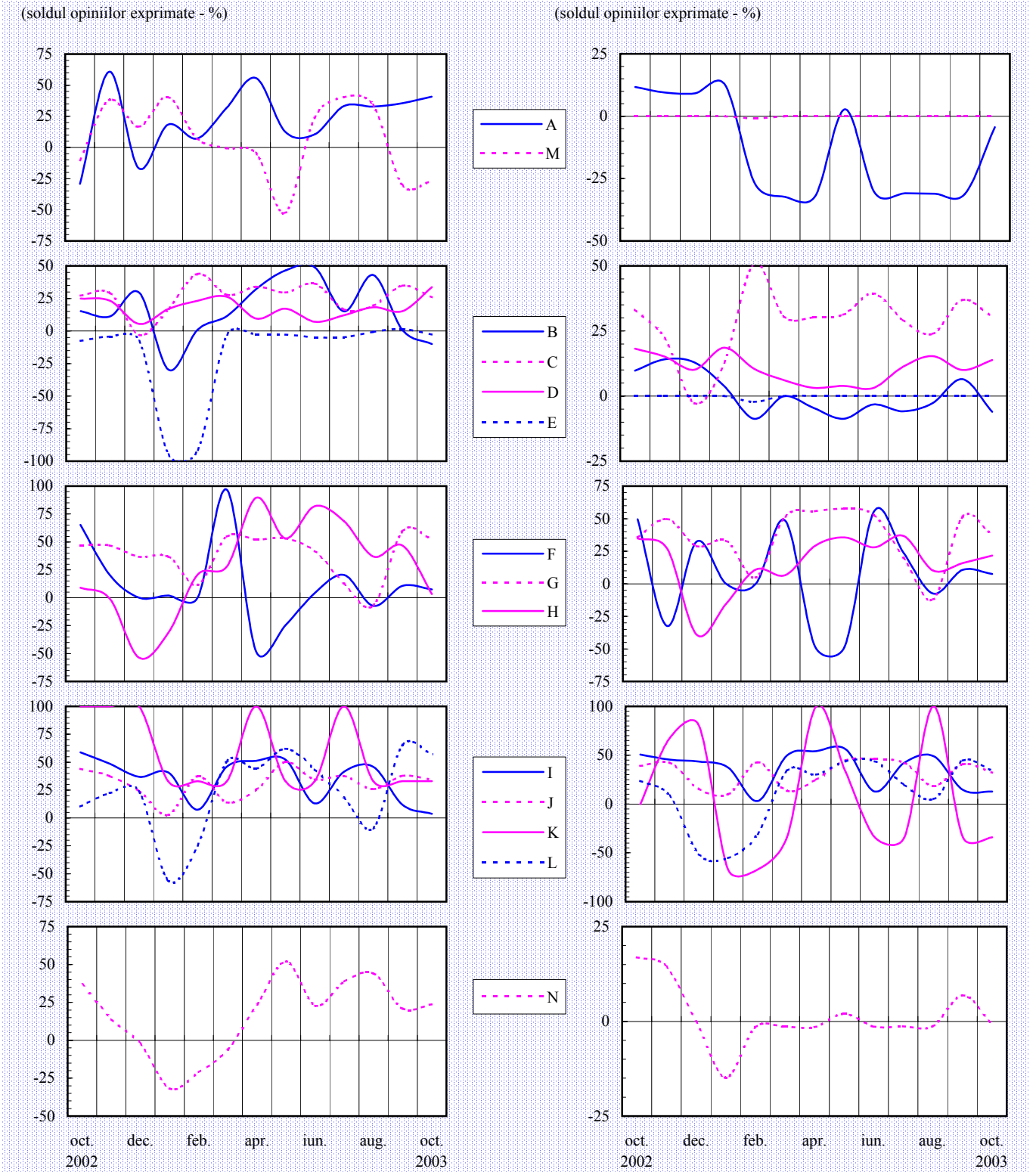

*Trend pozitiv
al ratei
profitabilității*

Nivelul de rentabilitate va rămâne nemodificat pe parcursul lunii în curs conform aprecierilor exprimate de aproape 60 la sută dintre cei chestionați.

Evaluarea volumului comenzilor totale

Evaluarea volumului comenzilor pentru export

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea stocurilor de materii prime

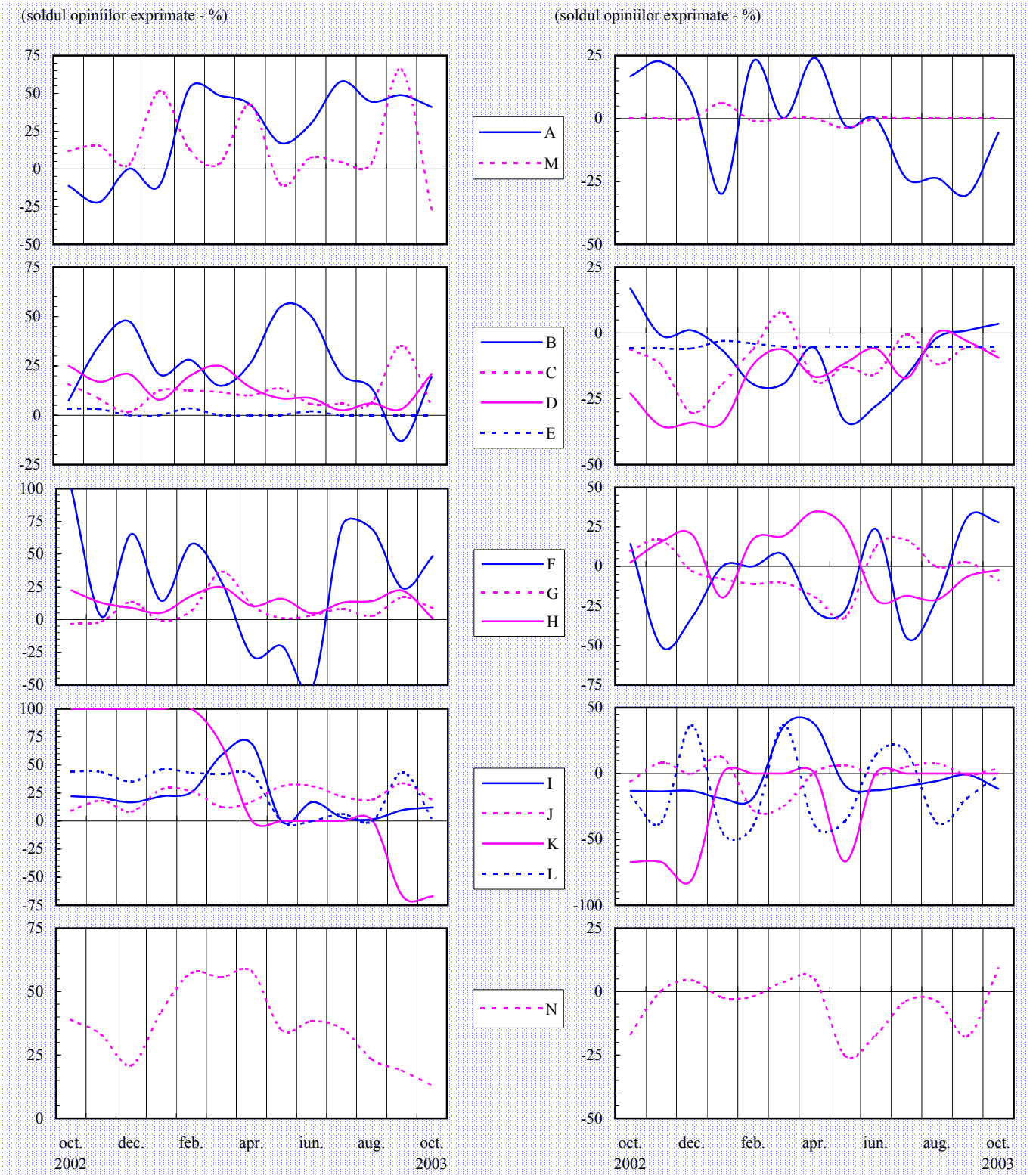
Tendența preconizată a producției

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Tendința prețurilor de producție

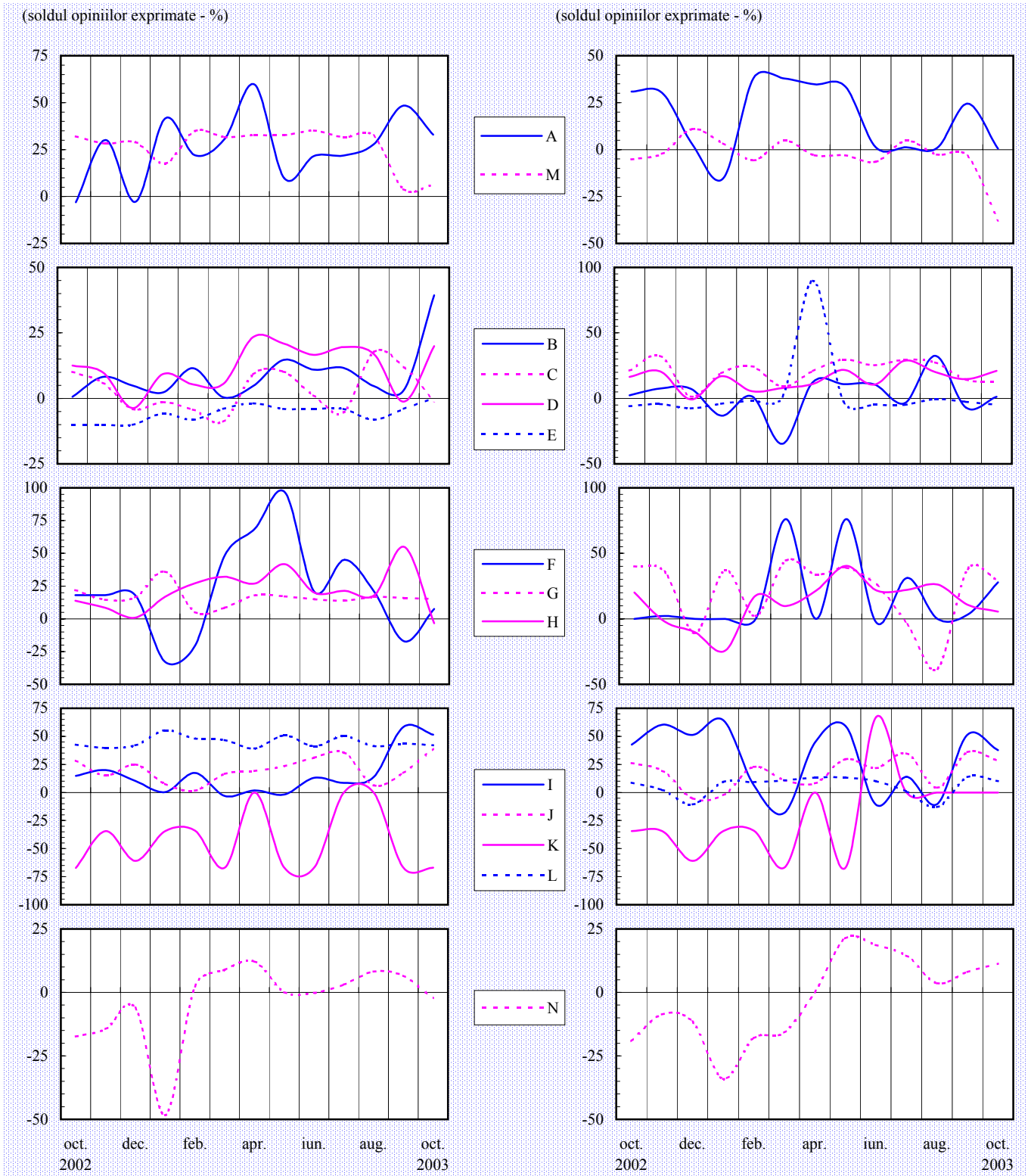
Evaluarea stocurilor de produse finite

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

- A - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;
- B - alimentară și băuturi; produse din tutun;
- C - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;
- D - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;
- E - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;
- F - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;
- G - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;
- H - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;
- I - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;
- J - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;
- K - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;
- L - mijloace de transport;
- M - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;
- N - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 17 octombrie 2003.
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale
a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de
Direcția Studii și Publicații, tel. 021/312.43.75, fax 021/314.97.52.
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări
este permisă numai cu indicarea sursei.*

internet: <http://www.bnro.ro>

ISSN 1453 – 8989